

KALMÁR JÁNOS

INTERVALLUM

A boldogságot csak az bírja el, aki elosztja. A fény csak abban válik áldássá, aki másnak is ad belőle. Mert amikor bennünket elküldtek, az útra bocsátó Hatalom így szólt:

Rád bízok minden embert külön, kivétel nélkül mindenkit, segíts, adj enni, adj ruhát, mindenkire vigyázz úgy mint magadra, és ne hagyd a sötétségben elmerülni. Amit szerzel, amit elérsz, amit tudsz, amit átélsz, osszad meg. Az egész világ a tiéd. Szabad vagy a kövektől az éterig. Ismerd meg, hódítsd meg, senki se tiltja, de jaj neked, ha magadnak tartod. Elbocsátlak téged is, mint mindenkit: felelős vagy minden emberért aki veled él, s el kell számolnod minden fillérrel, amit magadra költesz, minden örömmel, amit magadba zártál, és minden boldog pillanattal, amit magadnak tartottál meg. Most eredj és élj, mert a világ a tiéd.

Hamvas Béla

Teljesüljön az, ami elhatároztatott. Higgyenek ők is és ne vessenek saját szenvedélyeiken, hiszen az, amit ők szenvedélynek neveznek, valójában nem lelki energia, hanem csak a lélek és a külvilág közötti súrlódás. De a legfőbb, hogy higgyenek magukban. Legyenek gyámoltalanok akár a gyermekek, mivel a gyengeség nagy, az erő pedig hitvány. Mikor az ember születik, gyenge és rugalmas, mikor haldoklik, erős és kemény. Mikor a fa nő gyenge és rugalmas, mikor száraz és merev, haldoklik. A keménység és az erő a halál kísérői, a rugalmasság és a gyengeség a lét frissességét fejezik ki, ezért nem győzhet az, ami megszilárdult.

Tarkovszkij: Stalker

Az út a léleké, mely időtlen és örökkévaló. Az foglalkoztat, amiben időtlen értéket találok. Ami vezet, az a hitem. Ami meghatároz engem, az felelősség, szolgálat, elkötelezettség, változás, élmény, pillanat, kiszámíthatatlanság, jelenlét, elmúlás, öröm, hordalék, tapasztalat, tanulság, emlékezet, elengedés, hála, felismerés, köszönet, odaadás, figyelem, várakozás, kérdés, nyitottság.

Az út megértéséhez vezet. Egy lépéssel a tökéletesség felé. Lélekben fájni a magány, a kiúttalanság jele. Értetlenségéből fakad, mint a félelem és az agresszió. Így nem lehetek összhangban sem magammal sem másokkal. Az úton csak önmagam nem hagyom el. Minden átértékelődik a következő pillanatban. Minden nap újra kell értenem mindent, amit aszerint látok, ahogy bennem létezik.

Követem a hitem, bár nem kívánok harcolni, vagy szenvedni. Jobbára szemlélni, szeretni és megérteni odaadással. Szeretném elfogadni a világot, s benne magamat. Megélni a pillanatok teljességét, örömét és változását. Időtlen értékeiben múltam, jelenem és jövőm is benne van.

A helyzet amiben élek folyamatosan változik. Amit szemlélek kívülről és belülről is másnak mutatkozik. Ahogy Marleau-Ponty elemzi, csak egymás pillantásán keresztül igazolódhatunk, mások előtt válhatunk csak igazzá. Viszonyulás nélkül, önmagunkban nem léteünk. Ezért mindig itt és most történik és múlik az életem. Ez átmeneti, közbeeső állapot, mely nyitva marad minden pillanatban. Múltam és megnyilvánulatlan jövőm közötti távolság. Mindkettő része, mégis független. Összegyűlt, megélt értékek és a megnyilvánulatlan közé eső szakasz, rész. Következménye, részeredménye eddigi életemnek. Múltam és jelenem együtt írja a jövőm. Mindez folyamatosan hangzó hangköz, kifejezhető rezonancia, szünet és ünnep számomra, melyben múltam, jelenem és jövőm együtt létezik.

Megélni egy pillanatot csak a lélek természete szerint érdemes. Megélni a függetlenség érzését, kötöttségek és vágyak ideje nélkül, ahol minden egyszerre létezik és találkozik. Az időtlenség megélése ez, mely elengedéstől, ez pedig a megértéstől függ. Ez a lélekjelenlét természete. Minden a jelen pillanatban dől el. A kitörölhetetlen múlt nem írhatja felül sem a pillanatunkat, sem a jövőnk lehetőségét. A megélt pillanat megértése a múlt megértésétől függ. Ellentmondás a kettő között értetlenségéből adódik.

a stílus megköti a gondolatot (...) a lélekjelenlét a jövő kionata (...) Hiszen előjelek, sejtelmek figyelmeztetések úgy járnak át szervezetünkkel éjjel-nappal, mint a hullámverés. (...) A kezdődő nap minden reggel mint frissen vasalt ing fekszik ágyunkon; a tiszta jóslatnak ez a mindennél finomabb, mindennél sűrűbb szövete úgy áll rajtunk, mintha rank öntötték volna. A következő huszonnégy óra szerencséje azon múlik, hogy ébredéskor magunkra tudjuk-e öltetni."

Walter Benjamin: Egyirányú utca – fordította Márton László

Az üresség érzése a szemlélődés kezdete, melyben nem akarok sem elérni, sem megtartani semmit. Nem tartozom sehova, része vagyok a pillanatnak. Felelős vagyok érte. Számomra ez önvizsgálat, önpusztítás és önformálás, mely folyamatban a szobor időtlenné válik ott, ahol született.

A múlt és a jelen a narratívában van jelen. A Proust-i önkéntelen emlékezet és a jelenlét Cézanne-i érzete formál bennem egy időtlen alakot. Érzetek párosulnak múltból, jelenből, az események időbeni, helyszínhez kötött történéseitől függetlenül. Nincs közük az emlékezéshez, egyik sem absztrakt, narratív vagy illusztratív, nem logikus, nem vezethető vissza sem múltra, sem jelenre. Közös jelenlétükből születik egy önmagában álló alak, mely intuitív ismeretem eredménye. Megértenem őt csak változásaiban tudom. Az örök érvényű, egyidejű, örökléttel teljes élet lenyomata jelenik meg bennem. Az idő nem létezik, csak a jelen pillanat. Semmi sem volt, semmi sem lesz. Mindennek jelenléte van. Azért történnek a dolgok egymás után, hogy megélhessük a pillanatot. Leibnitz szerint az idő fogalma az események egymást követő rendjét fejezi ki.

A nagyok szemében csekélyebb súlyuk van a befejezett műveknek, mint ama fragmentumoknak, melyek végig kísérik munkájukat az egész életen át. Hiszen csak a gyengébbek, a szétszórtabbak lelik felülmúlhatatlan örömeiket a lezárásban, s érzik ezáltal kegyelemből visszanyerve az életet. (...)Ezekben a napokban senkinek sem szabad abba kapaszkodnia amit „tud”. Improvizációban rejlik az erő. Minden döntő csapást bal kézzel mér az ember. Walter Benjamin: Egyirányú utca – fordította Márton László

A pillanatom általam képzett tér, okozat. Nekem fent van a mélység és lent a föld. Benne létezni a felismerés képességével lehet, mely az út megismerése, amit járnom kell, amit a hitem hordoz. Számomra a lélek útja örök. A test változó tükör. Minden pillanatban saját csapdámba esem, köröket járok körbe és körbe, újra járom hibáimat, ha nem, akkor feljebb jutva, körbe és újra, egyre magasabban és jobban érve az utam ahogy Adrian Leverkühn. Minden pillanatom egy Deleuze féle folyamatos labirintus, ami egy végtelenségig hajtogatott, vagy összehajtó mozdulatokra szétszedett papírra hasonlítható, melynek minden mozdulata környezetével összefüggésben történik. A hajtás nem ebben az életben kezdődött és nem ebben az életben fejeződik be.

A változás minden pillanatában gazdagodom. A hitelenségem megfoszt mindentől és mindaz amiben hiszek megjelenik az életemben és a szobraimban. Pillanatonként új helyzetben látom magam, ahol mindig minden átértékelődik, amit magamban hordok, miközben tudom, hogy minden megfogalmazás tökéletlen. Nevetségessé válok az örökkévalóság előtt, mert most tükör által homályosan látok.

Minden pillanatban újra építem a világot. Az utam hiánnyal, érthetlennel, ismeretlennel, távolsággal, különbséggel mérhető és érthető meg. Múltam és jövőm között a megértésem szoborban való kifejezése az egyetlen lehetőségem. Amikor érzékelhető formát kap a fizikai térben, nélkülöz minden esetlegest. Tökéletlenül idézi meg azokat a tapasztalataimat, melyek folyamatosan és időtlenül bennem tanulságommá épülnek. Azon örök törvények szerint, melyek meghatározzák az utam. Ezt viszem csak magammal. A lélek örömeit.

Az utam nem vezet egyenesen célja felé, mivel vegyítetlen helyzet, így alakzat sem létezik. Természete a görbület. Klee ezt tartja az aktív, spontán vonal alkotó elemének. A pont elhajlás mentén mozdul. Az elhajlás pontja, az érintő és a görbület találkozási pontja, a döntés és cselekedet pillanata, mely a lélek dolga.

Ez a pont redője. Döntéseim a tér hajlításai a szobromon. Minden hajtás új lépés a szobrom labirintusában és az életemben, ahol minden történés legkisebb egysége is a lélek üggye.

Ahogy minden döntés egy előző döntésből, minden hajtás egy előző hajtásból ered, ugyanakkor minden hajtás egy hajtásban található, ahogy üreg az üregben. A természettudomány modellje az origami mondja Deleuze. A labirintus legkisebb eleme a hajtás. A széthajtás nem a hajtás ellentéte, hanem a hajtás folytatása egy következő hajtásba. Az úton visszafelé nem lehet haladni.

Először es utoljára élek meg minden pillanatot. A művészet számomra jelenlétem intuitív és tudatos megfogalmazása, amiben nem a megszokás és a kötődések, hanem helyzetem megértése kell, hogy vezessenek.